

**Прва измена годишњег програма управљања
заштићеним подручјем
Споменик природе „Стабла храста лужњака на Палићу”
за 2019. годину**

Палић, 2018.

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
Град Суботица
Градоначелник
Број: П-08/1-501-338/2018-1
Датум: 7.5.2019.
Суботица, Трг слободе 1

ИЗДАНО
Број: 374
Датум: 08.05.2019. год
ПАЛИЋ

На основу члана 10. Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ („Сл. лист града Суботице“ бр. 15/13) и члана 51. Статута Града Суботице („Сл. лист општине Суботица“, бр. 26/08 и 27/08 - испр. и „Сл. лист града Суботице“, бр. 46/11, 15/13 и 4/19), Градоначелник доноси:

РЕШЕЊЕ

о давању сагласности на Прву измену годишњег програма управљања заштићеним подручјем Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину

I

Даје се сагласност на Прву измену годишњег програма управљања заштићеним подручјем Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину, усвојена од стране Надзорног одбора ЈП „Палић-Лудац“ на 48. седници, 25.4.2019. године под бројем 334-48-2/2019.

II

За реализацију Програма задужено је ЈП „Палић-Лудац“, као управљач заштићеног подручја.

Образложење

ЈП „Палић-Лудац“, управљач заштићеног подручја, на основу члана 10. Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ („Сл. лист Града Суботице“ бр. 15/13), доставило је Градоначелнику дана 6.5.2019. године Прву измену годишњег програма управљања заштићеним подручјем Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину.

На Годишњи програм управљања заштићеним подручјем Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину издата је Сагласност Градоначелника Града Суботице под бројем П-501-338/2018 од 27.3.2019. године.

Уз образложење разлога за измену Програма, Управљач је навео да је у текстуалном делу – Праћење и уапшење стања, Мере активне заштите, други пасус -- урађена исправка погрешно унете површине на којој је планирано уклањање подраста, где је уместо 4545 m² била наведена површина од 975 m², што је предложеном изменом исправљено.

Износ средстава из буџета Града Суботице потребних за реализацију Програма остаје непромењен.

Доставити:

1. ЈП „Палић-Лудац“
2. Секретаријату за пољопривреду и заштиту животне средине
3. Архиви

Градоначелник,
Богдан Лабан

– УВОД

Основ за израду и реализацију Годишњег програма управљања заштићеним подручјем Споменик природе „Стабла храста лужњака на Палићу“ је Одлука о заштити заштићеног подручја Споменик природе „Стабла храста лужњака на Палићу“ („Службени лист Града Суботице“ бр. 15/13 и 17/13–исправка), а у складу са Законом о заштити природе, члан 54. и План управљања заштићеним подручјем Споменик природе „Стабла храста лужњака на Палићу“ за период 2014 – 2019 (Сагласност Градоначелника број П–501–10/2015 од 04.03.2015. године).

– ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Главни циљеви и задаци одређени су Планом управљања овим заштићеним подручјем и према до сада реализованим активностима датим у извештајима о остварењу годишњих програма управљања СП „Стабла храста лужњака на Палићу“ претходних година:

- Наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и праћења стања у циљу дефинисања пројекта активне заштите и очувања заштићеног подручја уз развијање GIS кроз пројекат Града Суботица;
- Развијање и унапређивање чуварске службе;
- Спровођење мера активне заштите природе (резивање, превентива болести и дендрохирургија, замена пропалих стабала, уклањање засталих корења подраста инвазивних врста и планско уклањање стабала инвазивних врста и сл.);
- Смањивање антропогеног притиска (контрола активности и кретања у заштићеном подручју);
- Унапређења природних и створених вредности (редовне мере неге);
- Праћења стања природних и створених вредности;
- Развијање различитих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја у циљу развоја одрживог коришћења и суфинансирања заштите природе;
- Рад на едукацији локалног становништва и корисника заштићеног подручја о значају очувања природних вредности и увођењу одрживих видова коришћења заштићеног подручја у пољопривреди и туризму;
- Уклапање у мрежу еколошких коридора и „Natura 2000“.

– ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

ПРИОРИТЕТНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА УПРАВЉАЊУ ПРИРОДНИМ ВРЕДНОСТИМА

Чуварска служба

Чување и надзор у заштићеном подручју Споменик природе „Стабла храста лужњака на Палићу“ је континуирани задатак у циљу превентивне заштите природних и створених вредности. Спроводи га чуварска служба у сарадњи са осталим корисницима простора.

Чувар заштићеног подручја надгледа спровођење режима заштите, намену и коришћење површина од стране свих корисника простора, са нагласком на надзор поштовања услова заштите природе. Чувар континуирано кроз теренски дневник извештава о свим променама у заштићеном подручју, као и о предузетим радњама (прекид или забрана радова, налог за довођење у претходно стање, комуникација са корисницима, надзор спровођења услова заштите природе). Стручна служба прати стање, подноси пријаве инспекцији, или судији за прекршаје и координира праћење поштовања услова заштите природе.

Годишњи програм управљања Споменика природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину
У циљу што ефикаснијег праћења делатности чуварске службе, као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака, наставља се рад на интерактивној бази података за сва заштићена подручја.

Чување заштићеног подручја Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ обављају четири чувара која су организована у чуварску службу. Чуvari поседују потврду о положеном стручном испиту за чуваре према важећем Правилнику о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Сл. гласник РС“, бр. 117/2014). Чуvari поседују службену легитимацију у складу са Правилником о обрасцу легитимације чувара заштићеног подручја („Сл. гласник РС“, бр. 117/2014) и униформу која је у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Сл. гласник РС“, бр. 117/2014). Чуварска служба, поред наведеног заштићеног подручја, чува и остала заштићена подручја којима управљамо.

Одржавање

- Кроз рад стручних служби на изради и спровођењу управљачких докумената, планирано је следеће:
- израда Извештаја о остваривању Програма управљања за 2019. годину;
- израда Програма управљања за 2020. годину;
- израда плана озелењавања који ће се етапно реализовати;
- замена старих стабала хроста
- етапно уклањање стабала инвазивних врста
- етапно озелењавање (ревитализација)
- израда пројекта који би обрађивао распрострањење и услове станишта за врсту велика хрстова стрижибуба (*Cerambyx cerdo*)

Активности и радови на обележавању

Током године се планира поправка, или замена информативних табли које су постављене током претходних година, а које се оштећују у континуитету. Планирано је и да се заштићено подручје обележи разним инфо – таблама едукативног садржаја за посетиоце и школску популацију. У случају да се обезбеде средства, управљач ће припремити едукативне табле у вези са појединачним очекиваним (и евидентираним) врстама: велика хрстова стрижибуба, разне врсте инсеката које живе на дрвећу, птице које бораве у крошњама хрстова, сисари који живе на овом подручју (слепи мишеви, веверице и други представници сисара). Планирано је и постављање вештачких дупљи за птице и слепе мишеве (детаљније у мерама активне заштите). Планирана је израда и постављање едукативних табли о вредностима и значају СП.

Слика 1. Пример планиране кућице за слепе мишеве и едукативне табле („хотела за инсекте“)

Одржавање јавне зелене површине

Годишњи програм управљања Споменика природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину

Одржавање јавне зелене површине, коју чине парцеле под заштитом, одвијаће се и 2019. године према Годишњем Програму одржавања чистоће на површинама јавне намене на заштићеном подручју и Годишњем Програму одржавања јавних зелених површина на површинама јавне намене на заштићеном подручју у складу са Одлуком о обављању комуналних делатности („Сл. лист Града Суботице“ бр. 45/2014). Планира се наставак радова на кошењу, резивању и уклањању стабала инвазивних врста.

Презентација

Презентација природних вредности подручја

Планира се презентација у вези са заштитом овог подручја – функције, циљева и режима (предавање у месној заједници, школи, библиотеци на Палићу). Планира се израда и постављање инфо - паноа о природним вредностима Споменика природе (на Тргу Ласла Мађара). Планира се припрема дизајна и штампа новог издања – тројезична брошура у вези са значајним стаништима и врстама резервата, која би се делила посетиоцима дуж две едукативне стазе.

Заснивање и успостављање базе података (катастар, GIS и др.)

Наставак развијања базе података – активност која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања кроз рад на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић-Лудаш“. У 2018. години су представници стручне и чуварске службе прошли обуку за „Q – GIS“ и стекли знања за рад у наведеном програму. И током 2019. године ће акценат бити стављен на унос и обраду података који се односе на станишта строго заштићених и заштићених врста; површине под инвазивним врстама, као и упоредну анализу података који се односе на дугогодишње пројекте. Будући да је идеја да сваки пројекат добије свог координатора у стручној и чуварској служби заживела, систематично ће се и даље радити на сакупљању свих података и спровођењу упоредних истраживања у односу на успешност реализације пројекта. На тај начин ће се видети тренд, тачније, колико су ефикасне активности на мерама активне заштите природе (станишта и таксона). С обзиром да је управљач је сада технички добро опремљен (Trimble Geo 7 GPS са антеном, Trimble TDC 100 ручни GPS, Garmin ручни GPS и чланови чуварске и стручне службе су похађали обуку за рад у одговарајућим програмима (QGIS бесплатан савремени GIS програм), током 2019. године се планира интензиван рад на обиласку терена, картирању, уносу података у базу и обради наведених података.

Поред овога, управљач ће наставити развој географског информационог система (ГИС) као до сада, кроз пројекат Града Суботица (ГИС СУБОТИЦА). Годишња накнада за коришћење АГРОС сервиса (Trimble Pivot Platform софтвера) за креирање корекција (GPS/GLONASS) током мерења са GPS апаратом Trimble Geo 7 (до центиметарске тачности) и софтвера GRIDER за трансформацију координата.

– PRAĆENJE I UNAPREĐENJE STANJA

Ревитализација

У циљу ревитализације шумо-степских станишта хроста, 2019. године ће се наставити вађење стабала инвазивних врста (гледичија, амерички копривић и багрем) према Плану уклањања стабала инвазивних врста у складу са Решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број 03-2732/2 од 02.11.2018. године. Зреле јединке и групације стабала гледичије заузимају једну четвртину површине СП „Стабла хроста лужњака на Палићу“. Радови ће се одвијати у фебруару и октобру-новембру (у новембру на стабалима без дупљи) 2019. године. Према плану ревитализације а у складу са наведеним решењем о условима заштите природе садиће се аутохтоне врсте жбуња и дрвећа карактеристичних за предметни тип станишта и декоративне форме неинвазивних алохтоних врста.

У току јесени 2019. године предвиђена је замена старих стабала хроста у складу са Студијом заштите СП „Стабла хроста лужњака на Палићу“ из 2011.године, у складу са Мишљењем Покрајинског завода за

Годишњи програм управљања Споменика природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину заштиту природе број 03-2730/2 од 02.11.2018. године и Решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број 03-2732/2 од 02.11.2018. године.

Стабла хроста су у веома лошем стању што је запажено приликом орезивања у новембру 2018.године. На већини стабала гране у крошњи имају већу захваћеност трулежима. Како би дошли до здравог ткива било је потребно интензивније орезивање. На појединим стаблима је терминални избојак шупаљ, захваћен трулежима и до пречника 40цм. На пар примерака шупљина у деблу је на средини исине стабла. Камбијум храни крошњу и она је на овим примерцима моћна али само дебло нема неопходну компактност ткива те је стабло опасно (небезбедно). На основу записника стручног надзора који је тражен предузеће се даље мере у току 2019. године

Орезана стабла у Улици Беле Бартока: интензивније орезано стабло где су гране биле дубље захваћене трулежима

Мере активне заштите природе

Спроводиће се на јавним зеленим површинама заштићеног подручја у континуитету. Радиће се на уклањању подраста инвазивних врста на Тргу и у улицама – око јединки хроста. Уклањање заосталог корења раније сасеченог подраста. Поред ових радова, обављаће се потребне хитне интервенције уколико дође до лома грања. На стаблима неинвазивних врста наставиће се орезивање сувих грана, уклањање бршљана са стабала и са површине тла.

Уклањање подраста инвазивних биљних врста је неопходно ради очувања структуре шумо-степских станишта и виталности стабала хроста лужњака. За 2019. годину планирано је уклањање подраста на површини од 4545 m². Спроводиће се механичким путем, крчењем. Сва биомаса биће одвежена. Радови ће се одвијати у току вегетационог периода (друга половина августа, почетак септембра).

Годишњи програм управљања Споменика природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину Планирано је да се у циљу заштите врста постављају и дупље за птице и слепе мишеве. Наставиће се са евидентирањем врста на овом заштићеном подручју и планирањем адекватних мера активне заштите врста.

– ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Планиран је наставак сарадње са Националним праком „Кишкуншаг“ из Мађарске на изради пројекта који би обрађивао распрострањење и услове станишта за врсту – велика хрстова стрижибуба (*Cerambyx cerdo*). Будући да је прошле године направљена динамика праћења стања за 2019. годину, управљач ће кроз рад стручне и чуварске службе спроводити планиране активности.

Уколико се јаве заинтересовани за теме наведене у Плану управљања овим заштићеним подручјем, Управљач ће пружити потребну логистичку подршку.

– ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

Током године се не планирају обимнији радови на уређењу подручја. Предвиђена је израда пројекта уређења трга са елементима мобилијара (дрвене клупе, столице и столови). Планирано је постављање едукативних табли и других интерактивних едукативних садржаја.

– ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Током 2019. године ће се одржати више предавања у циљу промоција вредности овог заштићеног подручја и то у месној заједници „Палић“, библиотеци на Палићу и у локалној основној школи. Управљач је прошлих година презентовао Одлуку о заштити Споменика природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“, режиме и циљеве заштите. За ову годину је планирано да се презентује заштита и вредности појединачних врста, као и модели активне заштите природе.

Поставиће се и едукативне табле, а планирана је и израда промотивног лифлета, као и реиздање Екотуристичке карте са приказом и овог заштићеног подручја.

– САРАДЊА

Планира се стална сарадња чуварске и стручне службе са корисницима простора (локално становништво, Месна заједница „Палић“, основна школа на Палићу).

Корисници простора заштићеног подручја, или власници/корисници парцела обраћају Управљачу – стручној служби (усмено или писмено), или директно чуварској служби на терену и њихови упити се решавају на начин да им се објасни Одлуком одређен режим, да ли је жељена активност у складу или не, или се упућују у процедуру добијања услова заштите природе, у случају да Управљач оцени да је потребно. Ова комуникација са корисницима/власницима доприноси бољем разумевању и тачнијим подацима о коришћењу.

Такође, планира се и наставак сарадње са стручном и чуварском службом Националног парка „Кишкуншаг“ у циљу реализације пројекта на праћењу стања и активної заштите врста. У случају да се појединачни истраживачи, или невладине организације јаве управљачу са идејом реализације неког истраживачког пројекта, управљач ће свакако изићи у сусрет.

– ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

Противпожарна заштита и пожари

У периодима када је повећана опасност од пожара (пролеће, лето и јесен), појачаће се рад чуварске службе на осматрању. Едукација локалног становништва у вези са забраном паљења сувог лишћа, грана и друге биомасе у заштићеном подручју је обављена током протеклих година кроз предавања у месној заједници.

– ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице, а једно од њих је и Споменик природе „Стабла храста лужњака на Палићу“.

Сектор заштите природе у Јавном преузећу „Палић – Лудаш“ је организован у функцији обављања управљања заштићеним подручјима. Стручна служба је задужена за планирање, програмирање, праћење стања, извештавање и надзор над радом чуварске службе. Чуварска служба обавља послове чувања, праћења стања и реализовања мера активне заштите природе (извођење неких мера и праћење и надзор над реализацијом на терену). У оквиру стручне службе се такође обављају послови сарадње са корисницима и власницима катастарских парцела у заштићеним подручјима. Обављају се и послови промоције и развоја едукативних садржаја и сарадње са локалним становништвом.

Заједничке службе ЈП „Палић – Лудаш“ обављају опште послове (менаџмент, рачуноводство, набавке) са седиштем на Палићу.

Делатност Сектора заштите природе се суфинансира преко Фонда за животну средину Града Суботице и путем конкурса за суфинансирање Покрајине и Републике. Едукативни и екотуристички програми су још у развоју.

Приказ висине и извора потребних финансијских средстава за реализацију Годишњег програма управљања заштићеним подручјем Споменик природе „Стабла хроста лужњака на Палићу“ за 2019. годину

Ред.број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	1.113.978,40
	1.1. Град Суботица	1.113.978,40
2.	Сопствени приходи	50.000,00
	2.1. Приходи од обављања делатности	50.000,00
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
3.	Остала недостајућа средства	0,00
	3.1. Остала средства	0,00
	3.2. Конкурси	0,00
	Укупно приходи	1.163.978,40

Из приказаног се види да је реализација Програма планирана финансирањем из сопствених прихода, буџета локалне самоуправе и из других извора (конкурси). Из табеле се види да се од буџета потражују средства која су у вези са активностима које се односе на основне послове управљања заштићеним подручјем (табела расхода):

Годишњи програм управљања Споменика природе „Стабла хрста лужњака на Палићу“ за 2019. годину

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)			
	Буџет јединице локалне самоуправе	Сопствени приходи и приходи од накнаде за коришћење заштићеног подручја	Остала недостајућа средства	Укупно
А. Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја				
А.1. Чуварска служба	153.278,40	0,00	0,00	153.278,40
А.1.1. Бруто зараде чувара	80.824,00	0,00	0,00	80.824,00
А.1.2. Остали трошкови чуварске службе (службена одећа и гориво)	72.454,40	0,00	0,00	72.454,40
А.1.3. Набавке средстава рада	0,00	0,00	0,00	0,00
А.2. Одржавање заштићеног подручја	910.700,00	50.000,00	0,00	960.700,00
А.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката, сарадња са локалним становништвом, институцијама и др.)	260.700,0	0,00	0,00	260.700,00
А.2.2. Обележавање заштићеног подручја	0,00	0,00	0,00	0,00
А.2.3. Изнајмљивање телескопске корпе за орезивање грана на висини	500.000,00	0,00	0,00	500.000,00
А.2.4. Уклањање подрастайнвазивних биљних врста – тарупирање и кошење	150.000,00	50.000,00	0,00	200.000,00
А.3. Презентација заштићеног подручја	0,00	0,00	0,00	0,00
А.3.1. Штампане промотивног материјала	0,00	0,00	0,00	0,00
А.3.3. Заснивање и успостављање базе података (ГИС и др.)	0,00	0,00	0,00	0,00
А.3.4. Материјални трошкови у вези развоја научних, образовних и културних функција заштићеног подручја	0,00	0,00	0,00	0,00
Укупно А	1.063.978,40	50.000,00	0,00	1.113.978,40
Б.0. Управљање посетиоцима				
Б.4. Штампане материјала намењеног посетиоцима	50.000,00	0,00	0,00	50.000,00
Укупно Б.0	50.000,00	0,00	0,00	50.000,00
Укупно планирани расходи	1.113.978,40	50.000,00	0,00	1.163.978,40

